

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

TILINPÄÄTÖS 1.1.–31.12.2018

TOIMINTAKERTOMUS
TULOSLASKELMA JA TASE
LIITETIEDOT

Kuntajohtajakokous 8.3.2019
Seutuhallitus 27.3.2019
Yhtymäkokous 19.6.2019

KAUPUNKIPOLITIIKAN JA RAITEIDEN VUOSI	3
1 TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	4
1.1.1 Olennaista kuntayhtymän toiminnasta	4
1.1.2 Hallinto	6
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
1.1.4 Olennaista kuntayhtymän taloudesta	7
1.1.5 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa	7
1.1.6 Henkilöstö	7
1.1.7 Ympäristöasiat	8
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	8
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	8
1.1.10 Seutuyksikön toiminta	9
1.2 SISÄISEN VALVONNAN SELONTEKO	10
1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	11
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	11
1.3.2 Toiminnan rahoitus	11
1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	12
1.5 KOKONAISTULOT JA KOKONAISMENOT	12
1.6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	12
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	13
2.1 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	13
Lisää kilpailukykyä	13
Kasvulle kestävä rakenne.....	14
Hyvinvoiva yhteisö	17
2.1.4 Muu seutuyhteistyö ja kansallinen MAL-verkosto	20
2.2 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN	21
2.3 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN.....	21
2.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	22
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	23
3.1 TULOSLASKELMA	23
3.2 RAHOITUSLASKELMA	24
3.3 TASE	24
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	25
4.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	25
4.2 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	25
4.3 TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	26
4.4 TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	26
4.5 VAKUUKSIA JA VASTUITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	27
4.6 HENKILÖSTÖÄ, LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUJA JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	27
4.7 LUETTELOT KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA	28
5 ALLEKIRJOITUKSET	29
6 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	30

KAUPUNKIPOLITIIKAN JA RAITEIDEN VUOSI

Kaupungistuminen on ollut viime vuosina yksi isoista muutostrendeistä, jonka pysyvyydestä ja olemuksesta on käyty debattia. Väestön kasvu- ja muuttolukuja seurattaessa on kaupungistumisen katsottu olevan fakta, johon tulee varautua. Myös Tampereen kaupunkiseudulla on keskuskaupungin kasvu ollut viime vuodet nopeampaa kuin kehyskunnissa. Vastaavasti Pirkanmaalla Tampereen kaupunkiseutu on kasvanut, kun muu maakunta on menettänyt väestöään. Sama trendi on ollut koko Suomessa ja globaalisti maailmalla. Kaikkialla kaupungistuminen ei ole ollut ongelmatonta vaan se on synnyttänyt esimerkiksi segregatiota ja muita kriittisiä ilmiöitä. Tampereen kaupunkiseudulla kaupungistumiseen ja sen ilmiöihin vastataan seutuyhteistyöllä.

Maanlaajuisesti puhutaan kaupunkipolitiikasta ja sen eritekijöistä. Kaupunkipoliittinen keskustelu oli leimallista seutuyhteistyössä vuonna 2018. Tampereen kaupunkiseudun kunnat toimivat aktiivisesti mukana mm. C21 ja kehyskuntien -verkostossa. Kaupunkiseudun kaupunkipoliittisesta asemasta Pirkanmaalla käytiin vuoropuhelua, jonka ensivaiheen keskustelukumppanina oli Sastamalan kaupunki. Keskustelua jatketaan myös muiden Pirkanmaan kuntien kanssa vuoden 2019 aikana. Sekä yleisen taloudellisen kasvun että erittäin hyvin onnistuneen työllisyyskokeilun siivittämänä työllisyys kohentui kaupunkiseudulla merkittävästi vuoden 2018 aikana. Kaupunkiseutu kohtasi positiivisen rakennemuutoksen tuomia haasteita. Talous voimistui jopa siinä määrin, että joillakin aloilla oli jo työvoimapula.

Kuntayhtymä oli omalta osaltaan vauhdittamassa raideliikenteen lisäämistä kaupunkiseudulla. Esiselvitys raitiotien seudullisista laajenemissuunnista valmistui ja sen pohjalta Tampere, Pirkkala, Ylöjärvi ja Kangasala ovat käynnistämässä seudullisen yleissuunnitelman laatimisen. Aktiivinen edunvalvonta pääradan edistämiseksi oli leimaavaa koko vuodelle. Tavoitteena oli saada päärata osaksi EU:n TEN-T-verkon ydinkäytävää sekä tunnin junayhteys Tampere-Helsinki -välille. Syksyllä kaupunkiseudulle valmisteltiin hakemus alueelliseen junapilottiin, jonka jatkovalmisteluun päästiin mukaan.

Kasvun hallittu vastaanottaminen on läpileikkaava teema seutustrategiassa, rakennesuunnitelmassa ja MAL-sopimusmenettelyssä, jotka ovat keskeiset yhteiset instrumentit pitää Tampereen kaupunkiseutu kestäväällä tavalla kilpailukykyisenä ja haluttuna seutuna asua ja yrittää. Syksyllä käynnistettiin rakennesuunnitelman uudistaminen ja MAL4-sopimukseen tähtäävät neuvottelut. Tavoitteena on uudistetun prosessin (auditointityö ja vaikutusten arviointi) kautta löytää toimenpiteet, joilla toteutetaan ympäristöllisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä rakennesuunnitelma ja sitä toteuttava MAL4-sopimus.

Kuntayhtymä toimi vuoden 2018 tilapäisjärjestelyin, kun seutujohtaja Päivi Nurminen siirtyi jäsenkuntien tuella Pirkanmaan muutosjohtajaksi maakuntauudistukseen. Tilapäisjärjestely on toiminut kaikkiaan onnistuneesti ja palaute omistajilta sekä yhteistyökumppaneilta on ollut hyvää.

Juhani Pohjonen
vs. seutujohtaja

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Olennaista kuntayhtymän toiminnasta

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä huolehtii perussopimuksensa mukaan kuntayhteistyön yleisestä kehittämisestä kaupunkiseudulla. Käytännössä kuntayhtymä organisoii kuntien välistä yhteistyötä asiantuntija-, kuntajohto- ja luottamushenkilötasolla. Toiminnan painopisteet ovat maankäytön, asumisen ja liikenteen sekä hyvinvointi- ja teknisten palvelujen alueilla. Kuntayhtymä toteuttaa kaupunkiseudun strategiaa ja visiota: ”Tampereen kaupunkiseutu on yhdessä tekemisen edelläkävijä ja kansainvälinen älykkään kasvun keskus”.

Tulevaisuuden kaupunkiseutu -strategia

Seutuyhteistyö perustuu jäsenkuntien hyväksymään seutustrategiaan. Jäsenkunnat hyväksyivät keväällä 2017 Tulevaisuuden kaupunkiseutu -strategian ja toteutusohjelman, jotka ohjaavat yhteistyötä valtuustokauden loppuun ja jopa 10 seuraavalle vuodelle. Strategian mukaiset kolme pääviestiä ovat: Lisää kilpailukykyä, Kasvulle kestävä rakenne ja Hyvinvoiva yhteisö. Strategian toteuttaminen on käynnistynyt hyvin.

MAL-sopimuskumppanuus (maankäyttö, asuminen ja liikenne)

Kaupunkiseudun kuntien ja valtion välisen MAL-sopimuksen toteutus jatkui vuonna 2018. Keväällä kootussa vuoden 2017 seurantakatsauksessa todettiin, että kaikkiaan sopimuksen toteuttaminen eteni hyvin asetettujen tavoitteiden suuntaisesti (26/29). Sopimuksen jatkovuosina huomiota tulee kiinnittää mm. yritysalueiden suunnitteluprosessien kehittämiseen, kohtuuhintaiseen vuokra-asunto-tuotantoon, asuntorakentamisalueiden luovutus valtiolta kunnille. Syksyllä käynnistyi MAL4-sopimuksen neuvotteluprosessi.

Rakennesuunnitelma 2040

Rakennesuunnitelma 2040:n toteuttaminen eteni jäsenkuntien yhteistyössä. Rakennesuunnitelman toteuttamisen ennakoitiin ja seuranta toteutettiin entistä enemmän digitaalisen paikkatiedon avulla. Vuoden aikana korostui vetovoimaprofiilityö ja viherverkkosuunnitelman laatiminen. Syksyllä käynnistyi rakennesuunnitelman päivitystyö.

Suurkaupunkiseutupolitiikka ja maakuntaudistus

Kaupunkiseudulla käytiin kaupunkiseutupolitiikka keskustelua koko vuoden. Seutufoorumeissa oli keskustelu neljän MAL-sopimuskaupunkiseudun kanssa ja kehyskuntien verkoston kanssa. Lisäksi oli katsaus miten eurooppalainen vertikaalinen ja horisontaalinen kaupunkiseutupolitiikka rakentuu. Keskustelua käytiin myös kaupunkiseudun asemasta Pirkanmaan veturina.

Tulevaisuuden kaupunkiseutu -strategiassa on linjattu, että kaupunkiseutu osallistuu aktiivisesti maakuntaudistukseen ja varmistetaan hyvä rajapintayhteistyö tulevan uuden kunnan ja uuden maakunnan välillä. Kaupunkiseutu kiinnittää erityistä huomiota joustavaan ja tarkoituksenmukaiseen työnjakoon. Valmistelussa ja edunvalvonnassa on lisäksi korostettu, että kaupunkiseuduille tulee vastuuttaa alueensa elinkeinojen kehittämisen ja työllisyydenhoidon palvelut, alueensa maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän suunnittelu sekä suora neuvottelumenettely valtion kanssa MAL- ja KASVU-sopimuksissa.

Vuoden 2018 muita kärkiteemoja ja toteutuksia

Raitiotien laajenemissuuntien esiselvitystyö valmistui. Raitiotien ensivaiheen laajenemissuuntina tutkittiin Pirkkalan, Ylöjärven ja Koilliskeskuksen/Kangasalan suunnat. Esiselvityksen jälkeen Tampere, Pirkkala, Ylöjärvi ja Kangasala käynnistivät neuvottelut raitiotien seudullisen yleissuunnitelman laatimiseksi.

Seutuhallitus on jatkanut määrätietoista vaikuttamistyötä pääradan kehittämiseksi. Monien kumppanien kanssa luotiin Suomi-ratakonsepti, joka tähtää mm. tunnin yhteyden toteuttamiseen Tampereelta-Helsinkiin ja kytkee pääradan laajasti muuhun rataan kehittämiseen. Päärata on nostettu mukaan EU:n TEN-T-verkon ydinverkkokäytäväksi.

Seutuhallitus on työskennellyt yhdessä muiden edunvalvontakumppaneiden kanssa Tampere-Pirkkalan lentokentän kehittämiseksi. Tampereen kaupunkiseudun kunnat ovat mm. sitoutuneet kolmevuoden kehittämishankkeeseen kansainvälisen lentoliikenteen lisäämiseksi. Tavoitteena on edistää myös lentokentän asemaa Suomen kansainvälisenä kakkoskenttänä ja parantaa sen valmiuksia toimia Helsingin varalaskukenttänä. Vaikuttamistyön tuloksena Tampere-Pirkkalan lentoasemalla toteutui merkittävä remontti kesällä 2018.

Kaupunkiseudulla toteutettiin kattava elinkeinojen vetovoimaprofiilityö, jossa ensi vaiheessa korostui nykytila-analyysi ja sen pohjalta tehdyt tavoitteelliset jatkotyöskenaariot. Myös seutuhallitus ja kuntajohtajakokous antoivat panoksensa työn aikana kahdessa työpajassa. Työskentely jatkuu vuoden 2019 aikana.

Elokuussa 2017 alkanut työllisyyspalvelujen alueellinen kokeilu jatkui hyvin. Kokeilulla vaikutettiin erittäin hyvin vaikeimmin työllistyvien asemaan vuoden 2018 aikana. Kunnat pitivät erittäin tärkeänä, että kokeilu olisi jatkunut 2021 asti. Valitettavasti kokeilu päättyi vuoden 2018 loppuun. Vastavia työllistäviä vaikutuksia on syksystä asti pyritty ratkaisemaan kehittämällä allianssiyhteistyömallia TE-keskuksen kanssa.

Hyvinvointipalveluyhteistyössä työstettiin mm. varhaiskasvatuksen tiekartta, käynnistettiin seutuopistoarviointi ja toteutettiin hypa-infra -työohjelmaa käynnistämällä seutu-liike ja HYMY-hankkeet.

Infrapalveluyhteistyössä päivitettiin kaupunkiseudun ilmastotavoitteet, tuotteistusyhteistyö jatkui ulkoliikuntapaikkojen viheralueiden osalta, satamaverkoston kehittämisen toinen vaihe käynnistyi ja infrapalvelujen nykytilakartoitus käynnistyi.

MAL-verkosto

Maankäytön, asumisen ja liikenteen kansallinen teemaverkosto, MAL-verkosto, jatkoi toimintaansa kahdeksatta vuotta. Kuntayhtymä on verkoston vastuullinen toteuttaja. Verkostossa toimivat 17 kaupunkiseutua, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen kuntaliitto, liikennevirasto sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

1.1.2 Hallinto

Seutuhallitus 2018

jäsen

Lyly Lauri, pj.	Tampere, SDP
Jarva Marko, 1. vpj.	Pirkkala, KOK
Paalanen Piila, 2. vpj.	Nokia, VIHR
Aaltonen Mikko	Tampere, VAS
Heinämäki Anna-Kaisa	Tampere, VIHR
Ikonen Anna-Kaisa	Tampere, KOK
Jakara Riitta	Orivesi, SDP
Lahikainen Stiina	Kangasala, VIHR
Luojus Katja	Ylöjärvi, KOK
Niemi Veijo	Lempäälä, PS
Ollila Riitta	Tampere, SDP
Sasi Ilkka	Tampere, KOK
Uusi-Erkkilä Pertti	Vesilahti, KESK

varajäsen

Loukaskorpi Johanna	Tampere, SDP
Lanne Janika	Pirkkala, SDP
Peurala Johanna	Nokia, VIHR
Torkkola Sinikka	Tampere, VAS
Stenhäll Jaakko	Tampere, VIHR
Tulonen Irja	Tampere, KOK
Viljanen Jussi	Orivesi, KOK
Törhönen Marko	Kangasala, PS
Sorsa Minna	Ylöjärvi, VIHR
Liuha Tuukka	Lempäälä, KESK
Sirniö Ilpo	Tampere, SDP
Jäntti Aleks	Tampere, KOK
Lumia Mervi	Vesilahti, KOK

Seutuhallituksen kokousten esittelijänä toimi seutujohtaja Päivi Nurminen ja 7.3.2018 alkaen vs. seutujohtaja Juhani Pohjonen. Sihteerinä toimivat seutusihteerit Juhani Pohjonen, 7.3.2018 alkaen ma. hallintosihteerit Tuuli Paunonen sekä 27.6.2018 alkaen seutuassistentti Suvi Juntunen. Kuntajohtajakokouksen edustajana seutuhallituksen kokouksiin osallistui puheenjohtaja, konsernijohtaja Juha Yli-Rajala. Seutuhallitus kokoontui kerran kuukaudessa heinäkuuta lukuun ottamatta.

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

VM:n arvion mukaan kuntatalous heikkenee vuonna 2018 hieman edellisvuodesta toimintamenojen kasvun nopeutuessa ja verotulojen kasvun hidastuessa. Henkilöstömenot kääntyvät puolestaan neljän vuoden supistumisen jälkeen maltilliseen kasvuun muun muassa ansiotason nousun seurauksena. Niitä kasvattaa myös tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän kustannusvaikutus, joka kohdistuu vuodelle 2018. Vuonna 2019 kuntatalouden tilikauden tuloksen arvioidaan hieman paranevan, ja myös vuosikate vahvistuu hieman kuluvasta vuodesta. Toimintamenoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi palvelutarpeen kasvun lisäksi kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukykyopimuksen lomarahaleikkauksen päättymisen.

Kaupunkiseudun työllisyyden kehitys oli positiivista, ja työttömyysaste laski tammikuun 11,8 prosentista joulukuun 9,5 prosenttiin. Kehyskuntien työttömyysaste oli vuoden lopussa 6,9 %. Vuoden takaiseen tilanteeseen parannusta oli 1,8 prosenttiyksikköä.

Tampereen kaupunkiseutu säilytti asemansa haluttuna paikkana asua ja yrittää myös vuonna 2018. Kaupunkiseudun väestönkasvu (1,2 %) jatkui selvästi valtakunnan väestönkasvua (0,2 %) nopeammin. Myös muihin isoihin kaupunkiseutuihin verrattuna kasvu oli nopeampaa pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta. Kaikkiaan väestö lisääntyi 4 559 asukkaalla, joista Tampereen osuus oli 3 634 asukasta (80 %). Vuoden 2018 lopussa kaupunkiseudulla oli 389 860 asukasta, joista Tampereella 235 487 (60 %) ja kehyskunnissa 154 373.

1.1.4 Olennaista kuntayhtymän taloudesta

Seutuyksikön kautta organisoitavan seutuyhteistyön laajuus on vakiintunut noin 1,0 milj. euron tasolle, joka merkitsee 2,7 euroa/kaupunkiseudun asukas. Vuoden 2018 tilinpäätös näyttää n. 23 500 euron alijäämää. Kaikkiaan kuntayhtymän taloudellinen kehitys oli tasapainoista vuonna 2018.

Kuntien maksuosuudet ovat toteutuneet kuntien ohjauksen mukaisina ja säilyivät entisen tasoisina.

Kuntien maksuosuuksien kehitys 2016-2018

	TP 2016	TP 2017	Muutos % 2016-17	TP 2018	Muutos % 2017-18
Yhteensä	1 031 800	1 031 800	0,0	1 031 800	0,0
Kangasala	84 160	83 774	-0,5	84 432	0,8
Lempäälä	61 407	61 683	0,4	61 572	-0,2
Nokia	90 722	90 767	0,0	89 901	-1,0
Orivesi	26 457	25 750	-2,7	25 208	-2,1
Pirkkala	51 618	51 766	0,3	51 875	0,2
Tampere	615 537	615 929	0,0	617 946	0,3
Vesilahti	12 490	12 407	-1,0	12 079	-1,7
Ylöjärvi	88 634	89 101	0,6	88788	-0,9

1.1.5 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Seutuyksikkö on toiminut tilapäisin järjestelyin 1.2.-31.12.2018, kun seutujohtaja Päivi Nurminen siirtyi jäsenkuntien tuella ko. ajaksi Pirkanmaan muutosjohtajaksi. Vs. seutujohtajana on ollut seutusih-teeri Juhani Pohjonen. Tilapäinen järjestely on huomioitu myös seutuyksikön muun henkilöstön osalta mm. kannustavalla palkkauksella. Tilapäinen järjestely on toiminut hyvin ja palaute kumppaneilta on ollut kiittävää.

Taloudellisesti vuosi 2018 sujui tasapainoisesti tehtyjen suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

1.1.6 Henkilöstö

Kuntayhtymällä oli vuoden vaihteessa palkattuna yhteensä 12 (11 v. 2017) henkilöä, joista 3 oli kansallisen MAL-verkoston henkilöstöä. Vakinaisessa virka- tai työsuhteessa oli 7 henkilöä. Loput 6 toimea oli täytetty määräaikaikaisina.

Vuoden 2018 aikana seutuyksikössä oli yksi henkilöstövaihdos. Kesällä seutuassistenttina aloitti Suvi Juntunen.

Kuntayhtymän henkilöstö kokoontuu säännöllisesti yhteiseen palaveriin, jossa käsitellään ajankohtaisia työ- ja henkilöstöasioita. Lisäksi jokaisella työntekijällä on henkilökohtainen kehityskeskustelu, jossa voi tuoda mahdollisia työhön liittyviä näkemyksiä ja kehittämisteemoja esille.

Työterveyshuollon sopimus sisältää perusterveydenhuollon lisäksi jaksamista edistävät palvelut. Kuntayhtymä myös tarjoaa henkilöstölle Smartumin liikunta- ja kulttuuriedun.

1.1.7 Ympäristöasiat

Kuntayhtymän omalla välittömällä toiminnalla ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Kuntayhtymän asiantuntijatyönä valmistelevilla suunnitelmilla on vaikutusta tulevaisuuden ympäristön kehitykseen. Ympäristötekijöiden ja kestävä kehityksen merkitys on huomioitu kaikessa kuntayhtymän toteuttamassa yhdyskuntarakenteeseen vaikuttavassa suunnittelussa.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevat kuntakentän muutokset koskien mm. maakuntauudistusta on huomioitu vuoden 2017 alussa hyväksytyssä seutustrategiassa. Kuntayhtymän vakiintunut toiminta ja osaaminen vastaavat strategian toteuttamiseen tarvittavaa resursointia.

Tulevaisuuden kaupunkiseutu -strategia antaa vision ja pääviestit seutuyhteistyölle tuleville vuosille. Strategian, rakennesuunnitelman ja MAL-sopimuksen toteuttamisen myötä kuntayhtymän toiminta jatkuu pääosiltaan vakiintuneen muotoisena ja laajuisena. Seutuyhteistyöllä on vahva omistajien tuki tuleville vuosille.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kuntayhtymällä ei ole korko-, valuutta eikä luottoriskejä. Kuntayhtymällä ei myöskään ole likviditeettiriskiä vaan maksuvalmiuden ylläpitämiseksi on voitu osoittaa, jäsenkuntien suostumuksella, riittävät kassavarat huomioiden kuntayhtymän toiminnan vakiintunut taso.

Kuntayhtymällä ei ole tavanomaisen konsulttitoiminnan tai arkipäiväisen oman toiminnan mukaisista sopimuksista poikkeavia sitoumuksia, joissa voisi olla merkittäviä riskejä tai epävarmuustekijöitä.

Konsulttisopimukset perustuvat talousarvioon sekä seutuhallituksen tai seutujohtajan päätöksiin.

Vahinkoriskien varalta kuntayhtymällä on yritysvarakuutus.

Kuntayhtymän välittömään toimintaan ei liity ympäristöriskejä.

Käytännössä seutuyhteistyötä toteutetaan käyttäen kuntien johtavista viranhaltijoista koostuvia asiantuntijatyöryhmiä ja työskentely on kehittämishankkeita. Kullakin työryhmällä on asioiden valmistelu ja työryhmien välistä tiedonkulkua edistävä asiantuntijasihteerit. Käytännön työ on kehittämiseen liittyvää asiantuntijatyötä ja leimallisesti projektiluonteista.

Projektit vaihtelevat ajallisesti muutaman kuukauden kestoista yli vuodenkin mittaisiin. Projekteihin osallistuu kuntayhtymän omien asiantuntijoiden lisäksi kuntien johtavia viranhaltijoita ja usein myös ulkopuolisia konsultteja. Projekteihin liittyviin toiminnallisiin riskeihin kuntayhtymä on varautunut laatimalla projektinhallintaohjeet, jotka seutujohtaja on vahvistanut. Projektiohjeet ovat keskeinen osa uuden henkilöstön perehdytysmateriaalia. Projektit käynnistää joko seutuhallitus tai seutujohtaja. Projektit perustuvat talousarvioon.

1.1.10 Seutuyksikön toiminta

Kuntayhtymän operatiivisesta toiminnasta vastaa seutujohtaja, jonka alaisuudessa seutuyksikössä on muuta vakinaista ja määräaikaista henkilökuntaa. Kuntayhtymän johtaminen perustuu seutustrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin seutuhallituksen päätöksiin.

Seutuyhteistyötä valmistelevat pysyväisluonteiset seututyöryhmät, joiden jäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat seutuhallitus nimittää kuntien esittämistä asiantuntijoista. Seututyöryhmät tekevät yhteistyöesityksiä seutuhallitukselle ja edistävät tehtyjen päätösten toteuttamista. Kullakin pysyväisluonteisella työryhmällä on asiantuntijasihteeri, joka yhdessä työryhmän puheenjohtajiston kanssa valmistelee ja esittelee asiat työryhmässään.

Kuntayhtymässä on ollut tilapäisjärjestely vuoden 2018 aikana, kun seutujohtaja Päivi Nurminen siirtyi jäsenkuntien tuella Pirkanmaan muutosjohtajaksi maakuntauudistukseen. Tilapäisjärjestely on toiminut kaikkiaan onnistuneesti ja palaute omistajilta sekä yhteistyökumppaneilta on ollut hyvää. Järjestely on huomioitu mm. kannustavalla palkkauksella.

Seutuyksikön asiantuntijoiden pitämiä keskeisiä esitelmiä:

- Asiantuntijana liikunnan TEAviisari-tiedonkeruun valtakunnallisessa valmistelussa, 12.1. - 10.9.2018, THL /OKM, Helsinki, kehittämispäällikkö Satu Kankkonen
- BEMINE-tutkijoiden, Tampereen kaupunkiseudun ja ympäristöministeriön yhteistapaaminen: MRL-uudistuksen suuntaviivat ja suunnittelujärjestelmän tulevaisuus, 29.1.2018, Tampereen yliopisto, seutusuunnittelupäällikkö Kaisu Kuusela
- Suomen hallituksen Kansallisen kestäväen kaupunkikehityksen ohjelman käynnistämistilaisuus: Tampereen kaupunkiseudun pilottihankkeen esittely verkostokaupungeille, 21.3.2018, Ympäristöministeriö, kehittämispäällikkö Ritva Asula-Myllynen
- Strategista suunnittelua suunnittelujärjestelmän ulkopuolella-luento, 25.9.2018, Oulun yliopisto, seutusuunnittelupäällikkö Kaisu Kuusela
- Alueiden käytön neuvottelupäivät: "Kaupunkiseudut kestäväen liikenteen edistäjinä" -esitys, 2.10.2018, YM, Helsinki, liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru
- Yhdyskuntasuunnittelun asiantuntijaohjelman opiskelijoille kaupunkiseudun Hyvinvointiympäristön tietopohjan mallintaminen ja ymmärryksen laajentaminen kaupunkiseuduilla-hankkeen (HYMY) esittely, 4.10.2018, Helsinki, Aalto-yliopisto, kehittämispäällikkö Ritva Asula-Myllynen
- Keskustelu kaupunkiseutujen huomioimisesta kansallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, 9.10.2018, LVM Helsinki, liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru
- Teknisen johdon päivillä kaupunkiseudun infrapalveluyhteistyön esittely, 21.11.2018, Tampere, järjestäjä Kuntaliitto ja FCG, kehittämispäällikkö Ritva Asula-Myllynen
- THL Kansallinen Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen päivä: Monialainen hyvinvointijohtaminen -luento, 22.11.2018, Helsinki, kehittämispäällikkö Satu Kankkonen
- Strategic choice of method -menetelmä kehitystyöpaja pohjoismaisille asiantuntijoille: Transport system planning in Tampere region -esitys, 27.11.2019 Tukholma, liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru
- Tampereen kaupunkiseudun MAL-sopimus, onnistumiset ja haasteet, 18.9.2018 SYKE/Helsinki RASTI-seminaari, vs. seutujohtaja Juhani Pohjonen

1.2 Sisäisen valvonnan selonteko

Kuntalain mukaisesti yhtymäkokous hyväksyi 26.6.2014 kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joiden mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana kuntayhtymän normaalia johtamis- ja seurantajärjestelmää.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa seutuhallitus. Seutuhallitus on omalta osaltaan valmistellut ja hyväksynyt sisäisen valvonnan periaatteet. Lisäksi seutuhallitus on tehnyt päätökset kuntayhtymän nimenkirjoitusoikeuksista, pankkitilin käyttöoikeuksista, myöntänyt luottokorttien käyttöoikeudet, päättänyt kuntayhtymän tilaus- ja hankintavaltuudet sekä päättänyt kirjanpidon ja palkanlaskennan tositteiden ja kirjausten hyväksymiskäytännön sekä nimennyt johtavassa asemassa olevat tilivelvolliset henkilöt. Seutuhallituksen päätöksillä varmistetaan, että kunkin tilivelvollisen henkilön asema, tehtävät, vastuut ja velvollisuudet on tiedostettu.

Käytännössä sisäisestä valvonnasta vastaa seutujohtaja, joka osallistuu kaikkien seutuhallinnon toimintaa ja varainkäyttöä koskevien päätösten valmisteluun ja täytäntöönpanoon. Seutujohtaja käsittelee ja allekirjoittaa kaikki kuntayhtymän sopimukset. Seutujohtajan varahenkilönä toimii seutusih-teeri, joka osallistuu myös kaikkien päätösten valmisteluun ja täytäntöönpanoon. Tilivelvollisina asioiden valmistelijoina seutujohtaja ja seutusih-teeri vastaavat, että kuntayhtymän toiminta ja varainkäyttö vastaa säädöksiä, on tehokasta ja taloudellista sekä noudattaa hyvää hallinto- ja johtamista-paa.

Konkreettisesti varainhoidon sisäinen valvonta toteutuu kuntayhtymän laskujen hyväksymisen yhteydessä. Seutujohtaja hyväksyy kaikki kuntayhtymän laskut maksatukseen. Tiliöinnistä vastaa seutusih-teeri. Varsinainen maksatustapahtuma on irrallaan omana ostopalvelunaan Monetra Oy:ssä (aikai-semmin Tampereen kaupungin konsernipalveluyksikkö, KOPPARI). Myös sähköisen laskukierron käynnistyminen tapahtuu irrallaan em. palveluyksikössä.

Taloushallinnon päivittäispalveluista on ostopalvelusopimus Monetra Oy:n kanssa. Palvelusopimus kattaa sähköisen ostolaskujen kierrätyksen, kirjanpidon, palkanlaskennan, viranomaistilitykset, laskutuksen ja maksuliikenteen. Taloushallinnon palveluista on palvelun toteuttajan kanssa käyty läpi palveluprosessit, niiden kuvaukset ja laadun varmistus. Vuosittain pidetään asiakasneuvottelu ajankoh-taisista asioista taloushallinnon palvelukeskuksen vastaavien henkilöiden kanssa.

Sisäisessä valvonnassa ei ole tullut ilmi huomautettavaa.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
Toimintatuotot	1 392 359,74	1 353 427,99
Toimintakulut	- 1 407 633,07	- 1 208 562,41
Toimintakate	-15 273,33	144 865,58
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1,16	0,00
Muut rahoitustuotot	7,27	22,04
Muut rahoituskulut	- 189,40	- 260,32
Vuosikate	15 454,30	144 627,30
Poistot ja arvonalentumiset	- 7 180,06	- 7 180,06
Tilikauden tulos	-22 634,36	137 447,24
Tilikauden ylijäämä (- alijäämä)	-22 634,36	137 447,24
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut -%	99,0 %	112,0 %

1.3.2 Toiminnan rahoitus

	2018	2017
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut		
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	-15 454,30	144 627,30
Investointien rahavirta	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-15 454,30	144 627,30
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	33 462,19	- 50 802,87
Rahoituksen rahavirta	33 462,19	- 50 802,87
Rahavarojen muutos	18 007,19	93 824,43
Rahavarat 31.12.	780 378,88	762 370,99
Rahavarat 1.1.	762 370,99	668 546,56
Tunnusluvut		
Kassan riittävyys, pv	202 pv	230 pv

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

Vastaavaa	2018	2017	Vastattavaa	2018	2017
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	162 478,00	162 478,00
Koneet ja kalusto	5 375,25	12 555,31	Ed. tilik. ylijäämä	401 991,86	264 544,62
			tilik. alijäämä	-22 634,36	137 447,24
Vaihtuvat vastaavat			Vieras pääoma		
Pitkäaikaiset					
Muut saamiset	11 649,92	11 649,92			
Lyhytaikaiset			Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	18 600,00	645,16	Saadut ennakot	113 000,00	121 000,00
Muut saamiset	23 150,95	21 310,10	Ostovelat	76 046,63	82 262,83
Siirtosaamiset	107 741,97	126 027,78	Muut velat	13 525,21	14 507,21
Rahat ja			Siirtovelat	202 489,63	152 319,36
pankkisaamiset	780 378,88	762 370,99			
Vastaavaa yht.	<u>946 896,97</u>	<u>934 559,26</u>	Vastattavaa yht.	<u>946 896,97</u>	<u>934 559,26</u>

Tunnusluvut	2018	2017
omavaraisuusaste %	64,9 %	69,4 %
$\frac{100 \times (\text{Omapääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})}{(\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})}$		
suhteellinen velkaantuneisuus %	20,9 %	18,4 %
$\frac{100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})}{\text{Käyttötulot}}$		
velat ja vastuut % käyttötuloista	41,2 %	41,3 %
$\frac{100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut})}{\text{Käyttötulot}}$		
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	379 357,50	401 991,86

1.5 Kokonaistulot ja kokonaismenot

TULOT	€	MENOT	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	1 392 359,74	Toimintakulut	- 1 407 633,07
Korkotuotot	1,16	Korkokulut	0,00
Muut rahoitustuotot	7,27	Muut rahoituskulut	- 189,40
Investoinnit	0,00	Investoinnit	0,00
Rahoitustoiminta	0,00	Rahoitustoiminta	0,00
Kokonaistulot yhteensä	1 392 368,17	Kokonaismenot yhteensä	- 1 407 822,47

1.6 Tilikauden tuloksen käsittely

Seutuhallitus esittää, että tilikauden alijäämä 22 634,36 euroa siirretään oman pääoman tilikauden ylijäämä/alijäämätilille.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

Valtuustojen hyväksymästä Tulevaisuuden kaupunkiseutu -strategiasta, rakennesuunnitelmasta 2040 ja MAL-sopimuksista johdetut yhteistyötavoitteet jakautuvat asiaryhmiin seuraavasti: Lisää kilpailukykyä, Kasvulle kestävä rakenne ja Hyvinvoiva yhteisö

Lisäksi kuvataan seudullisen tietohallinnon, elinkeinojen ja osaamisen, seudullisen joukkoliikennelautakunnan ja kansallisen MAL-verkoston toiminnan painopisteet 2018

Lisää kilpailukykyä

Seutustrategian pääviesti: Vahvistamme kansainvälistymistä elinvoiman lisäämiseksi. Edistämme monipuolista osaamista ja uusia työmahdollisuuksia. Toimenpiteitä suunnataan hyvän saavutettavuuden, houkuttelevan osaamis- ja innovaatioympäristön, monipuolisen elinkeinorakenteen sekä aluetaloutta vahvistavan yrittäjyys- ja työllisyyspolitiikan edistämiseen.

1. Lentoliikenteen kehittämishanke jatkuu, ja kunnat varautuvat rahoittamaan hanketta. Valmistaututaan arvioimaan hankkeen tuloksia 2019 alussa. Huolehditaan myös edunvalvonnasta.

Raportointi 31.12.2018

- Hanke etenee suunnitelman mukaisesti. Finavian merkittävä peruskorjaus kentällä kesällä 2018. Matkustajamäärät kehittyneet hyvin kesän seisakista huolimatta. Vastuu on ollut lentoliikennehankkeella. Kuntayhtymä on huolehtinut edunvalvonnasta.

2. Edistetään 3. raiteen rataosuuden suunnittelun jatkamista käynnissä olevan Riihimäki-Tampere -rataselvityksen jatkona sekä Tampere - Helsinki -junayhteyden nopeuttamista. Huolehditaan edunvalvonnasta.

Raportointi 31.12.2018

- Tampereen kaupunkiseutu, Pirkanmaan liitto ja Tampereen kauppakamari toteuttivat yhteistyössä ”Tampere-Helsinki ratayhteyden aluetaloudelliset vaikutukset” -selvityksen, joka antaa hyviä perusteluja edunvalvontaan.
- Tampereen kaupunkiseutu on tuottanut pääradan edunvalvontaan liittyen asiantuntemukseensa ja seudulliseen selkänöjaan tukeutuvaa edunvalvonta-materiaalia.
- MAL4-sopimukseen valmistautumisessa seudun kehittäminen tukeutuu, rakennesuunnitelman tuoman ja kuntakerroksen antamalla perusteilla, vahvasti pääradan kehittämiseen ja tuosille yhteyden kehittämisen vaikutuksia.

3. Tuetaan kaupunkiseudun työllisyyskokeilun tavoitteiden saavuttamista. Huolehditaan myös edunvalvonnasta.

Raportointi 31.12.2018

- Työllisyyskokeilu on ollut kattavasti esillä seutuhallituksessa ja kuntajohtajakokouksessa. Kokeilu päättyi hyvin tuloksin vuoden 2018 lopussa. Jatkoa toteutetaan allianssimallilla TE-keskuksen kanssa.

4. Kaupunkiseudun edunvalvontatyö kehittyy. Laaditaan tilannekuva kaupunkiseudun edunvalvonnasta ja asetetaan tavoitteet systemaattiselle edunvalvontatyölle.

Raportointi 31.12.2018

- Nykytilaselvitys on valmistunut opiskelijatyönä. Jatkotoimenpiteitä valmistellaan edunvalvontakumppaneiden kanssa vuoden 2019 aikana.
-

Kasvulle kestävä rakenne

Seutustrategian pääviesti: Edistämme väestönkasvua ja hyödynnämme kaupungistumista. Lisäämme seudun houkuttelevuutta asuin- ja toimintaympäristönä. Käytämme resursseja viisaasti ja hillitsemme ilmastonmuutosta. Toimenpiteitä suunnataan toimivan yhdyskuntarakenteen edistämiseen, rajattoman sijoittumisalueeseen ja tasapainoisten asuntomarkkinoiden edistämiseen.

5. MAL3-sopimuksen vuosiseuranta valmistuu ja MAL4 -sopimuksen valmistelun aikataulu ohjelmoidaan yhdessä valtion kanssa.

Raportointi 31.12.2018

- MAL3 seuranta vuodelta 2017 valmistui aikataulussa ja onnistuneesti. Suurin osa sopimuksen edistämistä hankkeista etenee hyvin. MAL4-sopimuksen neuvottelun aloitus on sovittu. Seututoimisto toteutti MAL4-sopimuksen valmistelun tueksi ”rakennesuunnitelman auditointi” ja ”vaikutusten arviointikehikon muodostaminen” työt, jotka valmistuivat syksyllä 2018.

6. Rajaton sijoittumisalue -työ eli elinkeinojen seudullinen vetovoimaprofiili, valmistuu ja käsitellään kunnissa.

Raportointi 31.12.2018

- Rajaton sijoittumisalue -työ eli elinkeinojen seudulliset vetovoimaprofiili -työn ensimmäinen vaihe/tietopohjaselvitys on tehty ja toteutettu 4 menestyksekkästä työpajaa. Hankkeen jatko on käsitelty MASTOssa ja KJK:ssa. Seutuhallituksen käsittely keväällä 2019.

7. Seudullinen viherrakenteen yleissuunnitelma valmistuu ja käsitellään kunnissa sekä sovitaan jatkotoimenpiteet kompensatioiden toteutuksesta Ely-keskuksen kanssa.

Raportointi 31.12.2018

- Suunnitelma valmistui MASTOn käsittelyyn joulukuussa. Käsittely seutuhallituksessa keväällä 2019. Kompensatioiden jatkotoimenpiteet siirtyvät vuodelle 2019.
- Osana viherrakenteen yleissuunnitelmaa oli tarkoitus tarkastella seudun ilmastotavoitteisiin liittyvä hiilinielujen määrä kaupunkiseudulla, mutta aikataulujen, lähtöaineistojen saatavuuden ja resurssien vuoksi työ siirtyy vuoteen 2019.
- Viherrakenteen yleissuunnitelman jatkotyönä kootaan yhteen kuntien ylläpitämät virkistysalueet ja -reitit vuonna 2019. Reittien jatkuvuus kartoitetaan etenkin kuntien raja-alueilla.
- Osana kaupunkiseudun viherrakenteen yleissuunnitelmaa on koottu yhteen kuntien ylläpitämät virkistysalueet ja -reitit ja kokonaisuutta on arvioitu seudun mittakaavassa. Reittien jatkuvuus on kartoitettu etenkin kuntien raja-alueilla, minkä, jälkeen kaupunkiseudun virkistysverkosto (seudulliset reitit) on koottu yhtenäiseksi esitykseksi.
-

8. Kaupunkiseudun ilmasto- ja energiatavoitteiden päivitys valmistuu ja tavoitteet hyväksytään kunnissa. Kunnat varmistavat toteutuksen.

Raportointi 31.12.2018

- Päivitys valmistui ja seutuhallitus on esittänyt jäsenkunnille seudulliseksi ilmastotavoitteeksi olla hiilineutraali kaupunkiseutu vuoteen 2030 ja lisäksi esittänyt jäsenkunnille, että ne liittyvät Suomen Ympäristökeskuksen koordinoiman Hiilineutraalit kunnat (HINKU)-verkostoon saamaan tukea kuntien ja seudun tiekarttojen rakentamiseksi ja yhtenäisten valtakunnallisten päästölaskentamallien käyttöön ottamiseksi. Sektorikohtaiset toimenpiteet valmistellaan vuoden 2019 aikana, seutu jatkaa tukeansa kunnille tavoitteissa ja tavoiteseuranta toteutetaan vuosittain tilinpäätösten yhteydessä.
- Ilmasto- ja energiatavoitteet muodostavat keskeisen lähtökohdan MAL4-sopimukseen tähtäävälle suunnittelulle. Suunnittelussa määritetään toimenpiteet, joita maankäytölle ja liikenteelle määritetyn päästövähennämisen saavuttaminen edellyttää.
-

9. Raitiotien seudullisten laajenemissuuntien selvitystyö valmistuu hyödynnettäväksi MAL-suunnitelmassa.

Raportointi 31.12.2018

- Selvitys valmistui aikataulussa ja onnistuneesti. Selvitystä on esitelty seudun luottamushenkilöille, yrityksille ja seuturyhmille sekä on noteerattu laajasti mediassa. Selvityksen keskeinen tulos on, että raitiotien laajentamiselle on hyvät edellytykset ja että suunnittelua kannattaa jatkaa.
- Raitiotien laajenemissuuntien selvitystyö pohjalta raitiotiesuuntien kunnat, Tampere, Kangasala, Ylöjärvi ja Pirkkala ovat käyneet keskustelut ja sopineet yhteisen yleissuunnittelun käynnistämisestä.
-

10. Tarjoudutaan kokeilualueeksi Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailuttamisessa/Valmistaudutaan Etelä-Suomen taajamajunaliikenteen kilpailuttamiseen toimimalla aktiivisesti yhteistyössä LVM:n kanssa. Huomioidaan kilpailutuksessa raitiotien ja lähijunaliikenteen operointiyhteistyön mahdollisuudet. Tesoman aseman suunnittelu etenee. Lisäksi huolehditaan edunvalvonnasta raidekapasiteetin lisäämiseksi Tampere-Nokia välillä.

Raportointi 31.12.2018

- Tampereen kaupunkiseudulta on oltu aktiivisesti yhteydessä teemaan liittyviin keskeisiin sidosryhmiin. Teemaan liittyen on tavattu mm. ministeri Berner, LVM:n johtavia virkamiehiä sekä VR:n edustajia. Kilpailuttamisen, joka on hyvin monimuotoinen prosessi, suunnittelun aikataulusta ei ole varmuutta, mutta Tampereen seudun tahtotila osallistumiseen on varmasti kuultu.
- Tampereen kaupunkiseudun junayhteydet Tampere-Orivesi (-Mänttä-Vilppula), Tampere-Lempäälä (-Akaa) ja Tampere-Nokia on valittu alueellisen junaliikenteen pilotin tarkempaan suunnitteluun. Tampereen kaupunkiseutu koordinoi hakemuksen kirjoittamisen siten, että siinä tuotiin esille seudun tarpeita. Pirkanmaan liitto osallistui hakemuksen valmisteluun kaupunkiseudun toimialueen ulkopuolisilta osin. Tarpeiden esiin tuomisen sekä pilotin toteuttamiseksi tehtävä suunnittelu palvelee pilotin ohella myös muita seudun edunvalvonnallisia tarpeita ja auttaa varautumaan mm. raideliikenteen kilpailutukseen.

11. Käynnistetään seudullinen monialainen arkiliikunnan ohjelman laadinta (SeutuLiike), johon integroidaan kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimet sekä liikenneturvallisuuden toimenpiteet.

Raportointi 31.12.2018

- SeutuLiike -arkiliikunnan edistämisen ohjelman laadinta käynnistyi hyvinvointipalvelujen työryhmän sekä infra- ja liikennejärjestelmä työryhmien käsittelyllä keväällä. Ohjelman laadintaa tukevan pienryhmän toiminta käynnistyi keväällä ja työsuunnitelman laadinnan jälkeen käynnistettiin tarjouskilpailu SeutuLiike -ohjelman laatimiseksi. Ohjelmatyön laatijaksi valittiin UKK-instituutti, jonka kanssa työskentely käynnistyi lokakuussa. SeutuLiike -ohjelmatyön ensimmäisen version on tarkoitus valmistua toukokuussa 2019.

12. Satamaverkon seudullisen kehittämistä vauhdittava toimintamalliselvitys valmistuu ja sovitaan toimenpiteistä.

Raportointi 31.12.2018

- Satamapalvelujen kehittämisen toimintamalliselvitys (Lakeland PyhäNäsi) valmistui kesäkuussa. Seutuhallitus hyväksyi loppuraportin 28.9. ja päätti, että edetään raportissa esitetyllä tavalla ja nimetään Lakeland NäsiPyhä-työryhmä aloittamaan 2019 alusta. Siihen kutsutaan seudun keskeiset tahot satamainfran, veneilyn ja vesistömatkailun, markkinoinnin, liiketoimintaedellytysten sekä perinteisten ja sähköisten palvelujen kehittämiseksi.

13. Pysäköinnin seudulliset periaatteet ml. liityntäpysäköinnin edistäminen valmistuvat hyödynnettäväksi kuntien suunnittelussa.

Raportointi 31.12.2018

- Selvitys pysäköinnin seudullisista periaatteista on valmistunut ja hyväksytty seudun liikennejärjestelmä sekä maankäyttö ja asuminen työryhmissä joulukuussa. Selvitys esittää seudulle yhteisiä periaatteita linjaamaan pysäköinnin kehittämistä sekä toimenpiteitä, joilla periaatteita vietäisiin käytäntöön. Käsittely seutuhallituksessa keväällä 2019.

14. Edistetään sähkölatauspisteitä koskevan seudullisen suunnitelman (2017) toteutumista kunnissa (TEM tukee investointeja sähköautojen julkisiin latauspisteisiin vuosina 2017-2019 yhteensä 4,8 miljoonalla eurolla osana biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihanketta).

Raportointi 31.12.2018

- Pirkanmaan liitto, Tampereen kaupunki ja Tampereen kaupunkiseutu järjestivät lokakuussa 2018 taloyhtiöille suunnatun infotilaisuuden sähkölataamisen vauhdittamiseksi.

15. Kohtuuhintaista vuokra-asumista koskeva kaavoituksen ja tontinluovutuksen toimintamalli kunnille valmistuu.

Raportointi 31.8.2018

- Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen kaavoitus- ja tontinluovutusohjelmat on kerätty kunnista ja niitä on käsitelty seudun työryhmissä (Masto, KJK). -Tontinluovutuksen toimintamalleja kehitetään ja yhtenäistetään seutuyhteistyössä MAL4-suunnittelun yhteydessä.

16. Paikkatietopohjainen asuntotuotannon ennakointi ja seuranta seututasolla tehostuvat ja tiedon hyödyntäminen paranee.

Raportointi 31.12.2018

- Asuntotuotannon seuranta on järjestetty seudullisesti tuomalla kuntien rakennus- ja huoneistorekisterit paikkatietomuodossa avoimille rajapinnoille. Lisäksi ennakointia ja asuntomarkkinoiden tilannekuvaa pyritään parantamaan muiden, sekä kuntien että kansallisten tiedontuottajien tuottamien, tietoaaineistojen pohjalta. Tietoaaineistoista tehdään raportointi vuosittain MAL-seurannan yhteydessä.
- Ajantasainen asuntotuotantotieto on visualisoitu Pirkanmaan aluetietopalvelun kautta osoitteessa <https://tieto.pirkanmaa.fi/>. Sivuston kohdassa Asuminen ja rakentaminen seurataan muun muassa seudun kuntien asuntotuotannon kokonaisvolyymiä sekä rakentamisen alueellista jakautumista. Jatkossa asuntotuotannon seuranta ja ennakointia sekä sen visualisointia aluetietopalvelussa pyritään parantamaan ottamalla käyttöön uusia tietoaaineistoja (esimerkiksi rakennusluvut) ja kehittämällä niiden raportointia.

Hyvinvoiva yhteisö

Seutustrategian pääviesti: Uudistamme palveluja digitalisaation ja kokeilujen avulla. Korostamme kuntalaisten hyvinvointia ja yhdessä tekemistä yhteisömme menestystekijänä. Toimenpiteitä kohdistetaan helpon asiointiin ja toimijoiden aktiivisuuden edistämiseen.

17. Edistetään houkuttelevan hyvinvointi- ja matkailuympäristön kehittymistä seudullisten vapaa-aikareitistöjen ja verkostojen (satama-, ulkoilu-, pyöräily-, latu- ja museoverkosto) kehittämällä.

Raportointi 31.12.2018

- Seudullisen Hypalnfra-kehittämisohjelman tavoite perustaa sähköinen alusta seudulliseksi vapaa-aikaoppaaksi siirtyy vuoden 2019 työohjelmaan. Siihen syötteitä antavat jo valmistunut ulkoliikuntapaikkojen ja viheralueiden kunnossapidon tuotteistaminen, verkostoyhteistyö satamapalvelujen kehittämiseksi (Lakeland NäsiPyhä) sekä käynnissä olevat SeutuVaraamo ja SeutuLiike-hankkeet.
- Seutumuseomallin kokeiluperiodi on ollut OKM-rahoituksen turvin käynnissä loppuvuodesta 2017 lähtien. Kokeilun tarkoituksena on luoda kuntarajat ylittävä toimintamalli museopalveluiden tuottamiseksi. Hanketta koordinoi Pirkanmaan maakuntamuseo ja loppuraportti valmistuu alkuvuodesta 2019.
- Osana kaupunkiseudun viherrakenteen yleissuunnitelmaa on koottu yhteen kuntien ylläpitämät virkistysalueet ja -reitit ja kokonaisuutta on arvioitu seudun mittakaavassa. Reittien jatkuvuus on kartoitettu etenkin kuntien raja-alueilla, minkä, jälkeen kaupunkiseudun virkistysverkosto (seudulliset reitit) on koottu yhtenäiseksi esitykseksi. Työskentely jatkuu vuonna 2019 seudullisten virkistysalueiden ja -reittien toimenpidesuunnitelman laadinnalla (tuotteistus).

18. Kaupunkiseudun varhaiskasvatuksen tiekartan valmistelu käynnistyy ja yhteiset käytännöt lisääntyvät.

Raportointi 31.12.2018

- Varhaiskasvatuksen tiekartan laadinta käynnistyi alkuvuodesta hyvinvointipalvelujen työryhmän ja varhaiskasvatuksen ryhmän toimesta. Hyvinvointipalvelujen työryhmä hyväksyi Seudullisen varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartan luonnoksen 24.5.2018 ja seutuhallitus lopullisen tiekartan 29.8.2018. Hyvinvointipalvelujen työryhmä käsitteli joulukuussa varhaiskasvatuksen kehittämisen toimeenpanosuunnitelman ja hyväksyi eri kehittämiskohteiden toimenpiteet.

19. Seutuopistojen (Pirkan opisto ja Tampereen seudun opisto) rakenne- ja toimintauudistuksen vaikutukset arvioidaan ja päätetään jatkotoimenpiteistä. Arvioinnissa huomioidaan Kangasalan kunnan opistoratkaisu osana Valkeakoski-opistoa sekä Oriveden opisto.

Raportointi 31.12.2018

- Seutuopistoarvioinnin hankesuunnitelman laatiminen käynnistyi hyvinvointipalvelujen työryhmän päätöksellä 22.3.2018. Seutuopistoarvioinnin laatimisesta pyydettiin tarjouksia 8.6.2018 mennessä ja konsultiksi valikoitui FCG. Konsultin kanssa pidettiin aloitus palaveri kesäkuussa. Työn ensimmäinen luonnos esiteltiin hyvinvointipalvelujen työryhmälle marraskuussa ja lopullinen versio hyväksyttiin tammikuussa 2019. Seutuopistoarvioinnin tuloks käsittely jatkuu kuntajohtajakokouksessa 8.2.2019.

20. Koulujen työ- ja loma-aikojen uudistamisen tarvetta selvitetään yhteistyössä kansallisten ja paikallisten toimijoiden kanssa. Hanke on Tampereen lyseon lukion Eurooppa-linjan työelämäprojekti 2017-2019. Edunvalvontakohde.

Raportointi 31.12.2018

- Työ- ja loma-aika -projekti on käynnistynyt yhteistyössä Tampereen lyseon lukion Eurooppa-linjan kanssa syksyllä 2017. Projekti on kolmen lukukauden mittainen ja päättyy keväällä 2019. Vuonna 2018 valmistui opiskelijoiden laatima nykytilaselvitys ja 20.4.2018 järjestettiin koulujen työ- ja loma-aikatapahtuma kotimaan matkailumessujen yhteydessä. Tapahtuma koostui asiantuntija paneelista sekä workshopista, jonka opiskelijat organisoivat yhteistyössä hyvinvointipalvelujen työryhmän nimeämän pienryhmän kanssa. Eurooppa-linjan raportin on määrä valmistua maaliskuussa 2019 ja työ käsitellään hyvinvointipalvelujen työryhmässä huhtikuussa 2019.

21. Kuntien tilojen käyttöä edistetään käynnistämällä seudullinen digihanke paikkojen ja tilojen käytön varaamiseksi.

Raportointi 31.12.2018

- SeutuVaraamo -digitalisaatiokokeilu käynnistettiin hyvinvointipalvelujen työryhmän hyväksymän projektisuunnitelman mukaan vuoden vaihteessa 2017-2018. Kokeilua vietiin eteenpäin tiiviissä yhteistyössä kuntayhtymän, seudun jäsenkuntien ja Tampereen kaupungin digiohjelman kesken. Palvelun ensimmäinen kehitysversio julkaistiin seudun kuntalaisten koekäyttöön syyskuussa 2018 ja siihen voi tutustua [tästä](#). Loppuvuoden 2018 aikana palvelussa otettiin käyttöön uusi käyttöliittymä, joka helpottaa tilojen hallintaa palvelussa. Loppuvuodesta kehitettiin myös verkkomaksamisen ominaisuuksia, toteutettiin integraatio Seutuvaraamon Respa-rajapinnan ja Exchange-sähköpostijärjestelmän välillä sekä kehitettiin palvelun kulunvalvontaintegraatiota. Seutuvaraamossa on siirrytty vuoden 2019 alussa kokeiluvaiheesta kehitysvaiheeseen ja tavoitteena on valmistella palvelun jatkokehitystä koskevat seudulliset päätökset sekä seudullista yhtenäistämistä vaativia tausta-asioita.

22. Vahvistetaan kuntien hyvinvointityötä rakentamalla uuden kunnan roolia tukeva seudullinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tietopohja, joka vahvistaa myös maakuntayhteistyötä.

Raportointi 31.12.2018

- Kuntayhtymä on käynnistänyt yhteistyössä MAL-verkoston kanssa HYMY -hankkeen 9.3.2018. Hankkeen tavoitteena on vuonna 2018 mallintaa hyvinvointiympäristön seudullista tietopohjaa, tukea hyvinvointijohtamista ja lisätä ymmärrystä tiedolla johtamisesta. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa syksyllä 2018 valmistui selvitys kuntien hyvinvointikertomustyöstä ja -johtamisesta kaupunkiseudulla ja Porissa. Selvitystyön erityinen näkökulma oli elinympäristön hyvinvointivaikutusten mallintamisessa. HYMY -hanke on herättänyt valtakunnallista kiinnostusta, siksi sille haettiin ja saatiin jatkorahoitus STM terveyden edistämisen määrärahoista vuosille 2019-2021 (HYMY2 -hanke).

23. Laaditaan kustannustenjakoperiaatteet ja sopimusmallit kuntien raja-alueiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Raportointi 31.12.2018

- Infratyöryhmä käsittelee teeman 16.10. ja totesi, että ei ole tarvetta laatia tai luoda periaatteita ja sopimusmalleja raja-alueyhteistyöhön erikseen infran toteutusten osalta, sillä jokainen yhteistyökohde ratkaisuihin ja investointeihin on ainutlaatuinen ja sopiminen tapahtuu kuntien keskinäisin tapauskohtaisiin sopimuksiin. Case Ojala-Lamminrahka esiteltiin ja todettiin, että raja-alueasioihin palataan tarpeen mukaan.
- Hyvinvointipalvelujen työryhmä keskusteli Tampereen PALM -suunnittelusta ja kehitteillä olevasta ennakkointimenetelmästä kokouksessaan 8.2.2018. Varhaiskasvatuksen tiekarttaan on kirjattu tavoitteeksi käynnistää väestöennusteisiin perustuvan seudullisen ennakkointityökalun (palveluverkon suunnittelu) laadinta seutuyhteistyönä.

24. Selvitetään digipalvelujen yhteistyömahdollisuudet infrapalveluissa.

Raportointi 31.12.2018

- Infrapalvelujen digitalisaatioselvitys valmistui elokuun lopussa ja se hyväksyttiin infratyöryhmässä 20.9. Digitalisaatiota tulisi raportin mukaan mm. koordinoida laajemmin seudullisesti ja siten, että näkökulma ei ole ensisijaisesti järjestelmät, vaan ne ovat ratkaisuja ja seurausta tavoiteltavien ja valittujen toimintälähtöisten sisältöjen jälkeen. Raportista tehdään jatkotoimenpide-ehdotukset alkuvuoden 2019 kokouksissa.

25. Tehdään esiselvitys kuntien infrapalvelujen yhteistyömahdollisuuksista.

Raportointi 31.12.2018

- Nykytilakartoituksen loppuraportti on valmistunut joulukuussa ja sitä käsiteltiin infratyöryhmässä 17.12. Kartoitus käsittelee teemat, mikä on infrapalvelujen nykyinen organisoituminen kunnissa, mikä on kuntien välinen yhteistyön nykytila seudulla ja onko tarpeita sen syventämiselle sekä mitä ko. sektorilla on valtakunnallisesti tehty yhteistoiminnan näkökulmasta. Toimeksiantoa on viimeistely ja se käsitellään keväällä 2019.

2.1.4 Muu seutuyhteistyö ja kansallinen MAL-verkosto

Muu seutuyhteistyö

Seudullisesti edistettiin myös joukkoliikenteen, elinkeinojen kehittämisen ja tietohallinnon yhteistyötä. Operatiivisina toimijoina ovat Tampereen kaupungin seudullinen joukkoliikenne yksikkö ja -lautakunta, Business Tampere ja seudullinen tietohallinnon johtoryhmä.

Uusi seutustrategia ohjaa mainittujen seudullisten toimijoiden yhteistyötä. Vuositavoitteet kukin toimija hyväksyy itse. Huomiota kiinnitetään siihen, miten toimijoiden tavoitteet toteuttavat seutustrategiaa.

Vuoden 2018 yhdistäviä teemoja olivat digitalisaation vauhdittaminen, maakuntauudistukseen valmistautuminen, raideliikenteen edistäminen sekä matkailun edistämisen näkökulmat ja tiivistävä edunvalvontayhteistyö.

Seudullisesta joukkoliikenteestä sekä Business Tampereen ja tietohallinnon toiminnasta raportoidaan vuosittain kuntajohtajakokoukselle ja seutuhallitukselle

MAL-verkoston (maankäyttö, asuminen ja liikenne) toiminta

Kaupunkiseudun kuntayhtymä hallinnoi kansallista maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-verkosta. Työllä tuetaan kaupunkien ja muiden kaupunkiseutujen MALPE-integraatiota sekä keskustelua kaupungistumisen vaikutuksesta kaupunkiseutujen kehittämistyöhön. MAL-verkoston toiminnan rahoittavat jäsenyhteisöt ja toimintaa ohjaa ministeriöedustajista, Kuntaliitosta, Liikennevirastosta, Arasta, Aalto-yliopistosta ja seitsemästä kaupunkiseutuedustajasta koottu ohjausryhmä. Ohjausryhmä kokoontuu vuosittain 4-6 kertaa. Kaikkiaan verkostossa on 17 jäsenkaupunkia tai -seutua.

Toiminta jakaantui vuonna 2018 kolmeen kehittämiskokonaisuuteen:

1) Verkoston perustoimintaan ja hanketyöhön, 2) ”Tulevaisuuden kaupunkiseudut - Elinvoimakunnat ja resurssiviisas yhdyskunta kaupungistuvassa Suomessa” (TEM:n AIKO-ohjelma) ja 3) Edistetään kaupunkiseutujen tulevaisuuden MALPE-suunnittelua ja yhteensovittamismenetelmien kehittämistä kaupungistumisilmiön paineessa. (BEMINE-ohjelma).

MAL-verkoston asiasisällöt painottuvat 2018 hiilineutraalia yhdyskuntaa ja kaupunkiseutujen elinvoimaa kehittäviin teemoihin: asemanseutujen kehittäminen ja monitoimijainen alustakehitys, monimuotoiset tulevaisuuden asumisen ja asuntotuotannon suunnat, älykkäät, resurssitehokkaat ja hyvinvointia lisäävät liikennejärjestelmät sekä maankäytön suunnittelun uudet ideat ja muuntuva yhdyskuntarakenne.

2.2 Käyttötaloulosan toteutuminen

	alkuperäinen talousarvio	talousarvio muutokset	TA II	toteutuma	poikkeama
Seutuyksikkö					
Toimintatuotot	1 031 800,00	0,00	1 031 800,00	1 057 018,58	25 218,58
Toimintamenot	- 1 031 800,00	0,00	- 1 031 800,00	-1 075 020,33	-43 220,33
yhteensä	0,00	0,00	0,00	- 18 001,75	-18 001,75
MAL-verkosto					
Toimintatuotot	325 650,00	0,00	325 650,00	335 341,16	9 691,16
Toimintamenot	- 325 650,00	0,00	- 325 650,00	- 332 612,74	-6 962,74
yhteensä	0,00	0,00	0,00	2 728,42	2 728,42
Kuntayhtymä yhteensä					
Toimintatuotot	1 356 800,00	0,00	1 356 800,00	1 392 359,74	35 559,74
Toimintamenot	- 1 356 800,00	0,00	- 1 356 800,00	- 1 407 633,07	-50 833,07
Toimintakate	0,00	0,00	0,00	-15 273,33	-15 273,33

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMA

1.1.–31.12.2018

	TA I 2018	TA-muutos	TA II 2018	toteutuma	poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 356 800,00	0,00	1 356 800,00	1 388 941,16	32 141,16
Tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	2 500,00	2 500,00
<u>Muut toimintatuotot</u>				<u>918,15</u>	<u>918,15</u>
	1 356 800,00	0,00	1 356 800,00	1 392 359,31	28 723,01
Toimintakulut					
Palkat ja palkkiot	- 574 100,00	0,00	- 574 100,00	- 668 469,69	-94 369,69
Henkilösivukulut	- 101 600,00	0,00	- 101 600,00	- 124 220,39	-22 620,39
Palvelujen ostot	- 605 000,00	0,00	- 605 000,00	- 531 245,05	73 754,95
Ain., tarv. ja tavarat	- 14 900,00	0,00	- 14 900,00	- 10 825,89	-4 074,11
Vuokrakulut	- 61 200,00	0,00	- 61 200,00	- 62 829,52	-1 629,52
<u>Muut toimintakulut</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>- 10 042,53</u>	<u>- 10 042,53</u>
	- 1 356 800,00	0,00	- 1 356 800,00	- 1 407 633,07	- 50 833,07
Toimintakate	0,00	0,00	0,00	- 15 273,33	
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot				1,16	
Muut rahoitustuotot				7,27	
Muut rahoituskulut				- 189,40	
Vuosikate	0,00	0,00	0,00	-15 454,30	
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset					
poistot	- 7 200,00	0,00	- 7 200,00	- 7 180,06	
Tilikauden tulos	- 7 200,00	0,00	- 7 200,00	- 22 634,36	
Tilikauden alijäämä	- 7 200,00	0,00	- 7 200,00	-22 634,36	

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

	alkuperäinen talousarvio	talousarvio muutokset	toteutuma	poikkeama
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	0,00	0,00	- 15 454,30	- 15 454,30
Investointien rahavirta				
Investointimenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	0,00	0,00	- 15 454,30	- 15 454,30
Rahoituksen rahavirta				
oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
vaikutus maksuvalmiuteen	0,00	0,00	33 462,19	33 462,19

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

	1.1.–31.12.2018		1.1.–31.12.2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 388 941,16		1 347 702,46	
Tuet ja avustukset	2 500,00		4 935,53	
Muut tulot	<u>918,58</u>	1 392 359,74	<u>790,00</u>	1 353 427,99
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	- 668 469,69		- 563 735,17	
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	- 111 695,41		- 96 278,44	
Muut henkilösivukulut	<u>- 12 524,98</u>	- 792 690,08	<u>- 7 800,68</u>	- 667 814,29
Palvelujen ostot		- 531 245,05		- 450 437,35
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		- 10 825,89		- 16 078,31
Vuokrat		- 62 829,52		- 60 949,88
Muut toimintakulut		<u>- 10 042,53</u>		<u>- 13 282,58</u>
		- 1 407 633,07		- 1 208 562,41
Toimintakate		- 15 273,33		144 865,58
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot		1,16		00,00
Muut rahoitustuotot		7,27		22,04
Muut rahoituskulut		- 189,40		- 260,32
Vuosikate		- 15 454,30		144 627,30
Poistot ja arvonalennukset		- 7 180,06		- 7 180,06
Satunnaiset erät				
Tilikauden tulos		-22 634,36		137 447,24
Tilikauden ylijäämä (- alijäämä)		-22 634,36		137 447,24

3.2 Rahoituslaskelma

	1.1.–31.12.2018	1.1.–31.12.2017
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	-15 454,30	144 627,30
Investointien rahavirta	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 15 454,30	144 627,30
Rahoitustoiminnan rahavirta		
oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
saamisten muutos	- 1 509,88	- 60 763,03
korottomien velkojen muutos	34 972,07	9 960,16
Rahoituksen rahavirta	33 462,19	- 50 802,87
Rahavarojen muutos	18 007,89	93 824,43
Rahavarat 31.12.	780 378,88	762 370,99
Rahavarat 1.1.	762 370,99	668 546,56

3.3 Tase

Vastaavaa	2018	2017	Vastattavaa	2018	2017
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	162 478,00	162 478,00
Koneet ja kalusto	5 375,25	12 555,31	Ed. tilik. ylijäämä	401 991,86	264 544,62
			+ yli/- alijäämä	- 22 634,36	137 447,24
Vaihtuvat vastaavat			Vieras pääoma		
Pitkäaikaiset			Lyhytaikainen		
Muut saamiset	11 649,92	11 649,92	Saadut ennakot	113 000,00	121 000,00
Lyhytaikaiset			Ostovelat	76 046,63	82 262,83
Myyntisaamiset	18 600,00	645,16	Muut velat	13 525,21	14 507,21
Muut saamiset	23 150,95	21 310,10	Siirtovelat	202 489,63	152 319,36
Siirtosaamiset	107 741,97	126 027,78			
Rahat ja					
pankkisaamiset	780 378,88	762 370,99			
Vastaavaa yht.	<u>946 896,97</u>	<u>934 559,26</u>	Vastattavaa yht.	<u>946 896,97</u>	<u>934 559,26</u>

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvostaan.

Tulojen ja menojen jaksotus

MAL-verkoston tuotot vuodelle 2018 on kirjattu suoritusperusteiden mukaisesti. Tästä johtuen on kirjattu 113 000,00 euroa saaduksi ennakoksi.

Menojäämiin on kirjattu vuoden 2018 suoriteperusteiden mukainen osuus.

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty muutoksia.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot	2018	2017
Seutuyksikkö		
Toimintatuotot	1 057 018,58	1 044 361,02
MAL-verkosto		
Toimintatuotot	335 341,16	309 066,97
Kuntayhtymä yhteensä		
Toimintatuotot	1 392 359,74	1 353 427,99

4.3 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Lyhytaikaiset siirtosaamiset	2018	2017
Tulojäämät	107 500,00	124 210,00

4.4 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän peruspääoma

	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	162 478,00	162 478,00
Peruspääoma 31.12.	162 478,00	162 478,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	401 991,86	264 544,62
Tilikauden yli/alijäämä	-22 634,36	137 447,24
Oma pääoma yhteensä	541 835,50	564 469,86

Peruspääoman jakautuminen jäsenkuntien kesken

	euroa	%
Kangasala	13 093,00	8,06
Lempäälä	8 867,00	5,46
Nokia	14 302,00	8,80
Pirkkala	7 280,00	4,48
Orivesi	4 465,00	2,75
Tampere	101 466,00	62,45
Vesilahti	1 838,00	1,13
<u>Ylöjärvi</u>	<u>11 167,00</u>	<u>6,87</u>
Yhteensä	162 478,00	100,00

Lyhytaikaiset siirtovelat	2018	2017
Tuloennakot	113 000,00	121 000,00
Lomapalkkajaksotukset	123 117,51	84 599,59
Muut palkkajaksotukset	27 063,81	21 848,45
Muut menoajämät	40 000,00	35 348,00

4.5 Vakuuksia ja vastuita koskevat liitetiedot

Vuokravakuus Pirkanmaan liitolle Kelloportinkatu 1 C:n tiloista 11 649,92 euroa.

Taseeseen sisältymättömät vastuut

	2018	2017
Vuokravastuut		
Vuokravastuut yhteensä,		
vastuut voimassa 31.7.2024 saakka	260 181,54	306 781,23
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	46 599,68	46 599,68
Leasingvastuut yhteensä	21 040,00	3 696,74
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	7890,00	3 176,40
Yhteensä	281 221,50	310 477,97

4.6 Henkilöstöä, luottamushenkilömaksuja ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

	2018	2017
Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
vakainainen	6	6
määräaikainen	6	5

Henkilöstökulut on eritelty tuloslaskelmassa.

Luottamushenkilön palkkioista perityt luottamushenkilömaksut

	2018	2017
Kansallinen Kokoomus rp.	1 884,00	2 805,00
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	1 216,00	1 837,00
Vasemmistoliitto rp	638,00	587,00
Vihreä Liitto rp	1786,67	652,00
Suomen Keskusta r.p.	429,00	470,00
<u>Perussuomalaiset rp</u>	<u>402,67</u>	<u>698,00</u>
Perityt luottamushenkilömaksut yhteensä	6 356,34	7 049,00

Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
BDO Audiator Oy	1 661,00	1 425,00

4.7 Luettelot käytetyistä kirjanpitokirjoista

Päiväkirja atk-tiedosto

Pääkirja atk-tiedosto

Toimintakertomus, tuloslaskelma, tase, liitetiedot ja tilintarkastuskertomus tulosteena ja atk-tiedostona.

Apukirjat

Ostoreskontra atk-tiedosto

Myyntireskontra atk-tiedosto

Palkkakirjanpito atk-tiedosto

5 ALLEKIRJOITUKSET

Seutuhallituksen jäsenten ja seutujohtajan allekirjoitukset

Tampere 27.3.2019

Lauri Lyly
puheenjohtaja

Marko Jarva
1. Varapuheenjohtaja

Piila Paalanen
2. varapuheenjohtaja

Mikko Aaltonen

Anna-Kaisa Heinämäki

Anna-Kaisa Ikonen

Riitta Jakara

Stiina Lahikainen

Katja Luojus

Veijo Niemi

Riitta Ollila

Ilkka Sasi

Pertti Uusi-Erkkilä

Juhani Pohjonen
vs. seutujohtaja

6 TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Tampereella 2.4.2019

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori, JHT, HT